

KOALICIONI I OJQ-ve NË MBROJTJE TË QENDRËS HISTORIKE TË PRIZRENIT

EC Ma Ndryshe, Fondacioni për Trashëgimi Kulturore, Forumi për Trashëgimi Kulturore, Academy for Training and Technical Assistance, N'GO, Instituti Demokratik i Kosovës – dega në Prizren, GreenArt, X40, EUIRC, Ura e Artit, Durmish Asllano, ICEC, Old timer Club Prizren, Shoqata e Bjeshkatarëve Sharri, Art Plus, Lëvizja për Përparimin e Turizmit, Femra Vizionare, Shoqata për Mbrojtjen e Konsumatorit Kosovar, Shpresa Jonë, One To One – Kosova

PËR: Znj. Atifete Jahjaga – Presidente e Republikës së Kosovës

CC: Z. Ilir Salihu - Këshilltar i Lartë Politik dhe Shef i Stafit të Presidentes së Republikës së Kosovës; znj. Ariana Qosja-Mustafa - Këshilltare Politike për Çështje Juridike

DATË: 21 prill 2012

E nderuara Presidente e Republikës së Kosovës,

Në emër të Koalicionit të OJQ-ve në Mbrojtje të Qendrës Historike të Prizrenit dhe një grupi të madh qytetarësh që përfaqësojnë këto organizata, si dhe qytetarëve që janë deklaruar përmes Peticionit me mbi 10.000 nënshkrime, po ju drejtohem në lidhje me Ligjin për Qendrën Historike të Prizrenit, i cili është miratuar nga Kuvendi i Kosovës më 20 prill 2012, dhe ju është dërguar ju për t'u shpallur, bazuar në kompetencat tuaja kushtetuese. Para se të ndërmerni këtë veprim, kërkojmë që të merrni në konsideratë shqetësimet lidhur me shklejen e kushtetutës, ligjeve të Kosovës, Pakos së Ahtisaarit dhe stanardeve ndërkombëtare të trashëgimisë kulturore, dhe si të tillë të shfrytëzoni të drejtën tuaj sipas Neni 80 paragrafi 3 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës për të kthyer këtë ligj në Kuvendin e Kosovës.

Koalicioni ad-hoc i OJQ-ve në mbrojtje të Qendrës Historike të Prizrenit, në vijim të kësaj letre ju ofron arsyet pse ky ligj duhet të kthehet në Kuvend. Në rast se vendosni të nënshkruani ligjin me këtë përmbajtje, atëherë përfundimisht do t'i nënshkruani të gjitha shkeljet që po i argumentojmë më poshtë:

1. Ligji është në konflikt me Pakon e Ahtisaarit – Aneksi V, neni 4 mbi “zonat e mbrojtura”, paragrafi 4.1.7. e obligon komunën e Prizrenit që të themelojë/përcaktojë zonën e veçantë për Qendrën Historike të Prizrenit.
2. Ligji shkel Kushtetutën e Kosovës – me miratimin eventual të këtij Ligji ju do të bëheni shkelës të tre parimeve themelore të kushtetutës: laicitetit, neutralitetit në çështjet e besimeve fetare dhe mosdiskriminimit. Neni 8 i kushtetutës e definon Kosovën shtet laik dhe neutral në çështjet e besimeve fetare. Ligji parasheh themelimin e një Këshilli për Trashëgimi Kulturore (në kuadër të Kuvendit të Komunës së Prizrenit), i cili do të ketë tre anëtarë nga bashkësitë fetare, të cilët do të inkuadrohen në ushtrimin e pushtetit publik. Për më tepër, Ligji parasheh që në këtë Komitet do të jenë të përfaqësuara vetëm tri bashkësi fetare, derisa në Prizren ekzistojnë edhe komunitete tjera fetare, me ç'rast mospërfshirja e tyre është shkelje e parimit të mosdiskriminimit.
3. Injorohet kuadri ekzistues ligjor dhe institucional – Kosova posedon me legjislacion të mjaftueshëm dhe institucione adekuate për mbrojtje të trashëgimisë kulturore. Kushtetuta e Kosovës ofron garanci të gjera përmes neneve 9 (Trashëgimia Kulturore dhe Fetare), 58 (Përgjegjësitë e shtetit), 46 (Mbrojtja e Pronës) dhe 36 (Liria e Besimit). Për më tepër, Ligji për Trashëgiminë Kulturore, Ligji për Planifikim Hapësinor, Plani Hapësinor i Kosovës, Ligji për Lirinë Fetare, Strategjia për Konservim të Integruar të Trashëgimisë Kulturore, Plani i

Konservimit dhe Zhvillimit të Qendrës Historike të Prizrenit janë garanci të fuqishme për të siguruar mbrojtjen e trashëgimisë kulturore të Qendrës Historike të Prizrenit. Institucionet si Ministria e Kulturës (Departamenti për Trashëgimi Kulturor), Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, Këshilli i Kosovës për Trashëgimi Kulturor, Instituti i Kosovës për Mbrojtjen e Monumenteve, Qendra Rajonale për Trashëgimi Kulturor Prizren, Komuna e Prizrenit (Drejtoria për Kulturë, Drejtoria për Urbanizëm, Inspektorati i Ndërtimit) kanë për obligim implementimin e legjislacionit ekzistues për mbrojtje të trashëgimisë. Më gjithë këto garanci kushtetuese dhe kuadër ekzistues ligjor dhe institucional, përfundimisht nuk ka nevojë që Qendra Historike e Prizrenit të themelohet me një ligj qendror (sepse edhe Pakoja e Ahtisaarit e obligon komunën e Prizrenit për këtë veprim).

4. Shkelja e standardeve ndërkombëtare të trashëgimisë kulturore – në analizën e Këshillit të Kosovës për Trashëgimi Kulturor konstatohet se me këtë ligj parashihet themelimi i “njësisë administrative të veçantë”. Kjo praktikë e menaxhimit të kësaj zone të qytetit, sipas KKTK “është në kundërshtim me parimet, praktikat dhe normat ndërkombëtare për mbrojtje të qendrave historike; (Konventa për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe natyrore botërore, UNESCO, Paris 1972; Karta për mbrojtjen dhe konservimin e qyteteve historike dhe sipërfaqeve urbane, ICOMOS, Washington 1987; Udhëzuesi për menaxhimin e trashëgimisë kulturore botërore, Bernard M. Fellden & Jukka Jokilehto, ICCROM, UNESCO, ICOMOS, 1998, etj).
5. Injorimi i Planit të Konservimit dhe Zhvillimit të Zonës Historike të Prizrenit – Komuna e Prizrenit, në vitin 2008 ka miratuar *Studimin dhe Planin e Konservimit*, i elaboruar në metodologji bashkëkohore të konservimit dhe zhvillimit të Qendrave Historike, i cili është punuar nga planerë të konservimit urban (ekip ndërkombëtar). Në ligjin për Qendër Historike në Prizren, rregullat për zhvillime bashkëkohore janë përcaktuar duke mos përfillur parametrat e definuar në Studim/Master Plan të Konservimit. Dukuria e mospërfilljes së Planit të Konservimit dhe të krijimit të autoriteteve kontrolluese dhe vendimmarrëse jashtë sistemit ligjor të administrimit shtetëror, krijon mundësi që zhvillimet bashkëkohore në Qendrën Historike të Prizrenit të bëhen në mënyrë jo të duhur, me rregulla dhe kritere joprofesionale, me paragjykime dhe diskriminime. Këto veprime klasifikohen si të padrejta, të cilat në mënyrë direkte do të cenojnë integritetin dhe autenticitetin e trashëgimisë kulturore dhe të drejtat njerëzore. Prandaj, Këshilli i Kosovës për Trashëgimi Kulturor ka rekomanduar që Ligji në përbërjen e prezantuar duhet të suspendohet.
6. Shkelja e vullnetit të qytetarëve të Prizrenit – Në vitin 2009, Forumi për Trashëgimi Kulturor i Prizrenit ka reaguar për procesin e mbyllur të hartimit të Ligjit, ndërsa gjatë viteve 2010, 2011 dhe 2012 shoqëria civile e Prizrenit ka tentuar aktivisht që të hapë procesin e hartimit të Ligjit. Peticion i qytetarëve të Prizrenit për të kundërshtuar Ligjin ka mbledhur mbi 10.000 nënshkrime, ndërsa ky vullnet është shkelur sistematikisht nga qeveria dhe Kuvendi i Kosovës.
7. Shkelja e vullnetit konsensual shoqëror kundër ligjit – gjatë vitit 2011, në kundërshtim të Ligjit janë deklaruar: qytetarët e Prizrenit përmes Peticionit me mbi 10.000 nënshkrime, shoqëria civile e qytetit, komuniteti afarist i Prizrenit, Këshilli i Kosovës për Trashëgimi Kulturor, Asociacioni i Arkitektëve të Kosovës, Kuvendi i Kosovës (në seancë plenare dhe përmes komisionit funksional), Kuvendi i Komunës së Prizrenit, intelektualët, profesionistët dhe ekspertët e trashëgimisë kulturore. Ekziston një konsensus i gjerë shoqëror kundër këtij Ligji. Prandaj natyrshëm shtrohet pyetja se kujt i konvenon dhe pse po miratohet një ligj, derisa një shoqëri e tërë është deklaruar shumë herë kundër tij.
8. Ligji diskriminon në baza fetare dhe nxit urrejtjen dhe konfliktin fetar – Ligji parasheh themelimin e një Komiteti brenda komunës së Prizrenit, brenda të cilit fut përfaqësues të tri bashkësive fetare të Prizrenit. Përveç faktit që ky transferim i pushtetit publik është në kundërshtim me kushtetutën dhe karakterin laik të shtetit të Kosovës, në të njëjtën kohë, duhet kujtuar se Prizreni ka edhe bashkësi të tjera fetare dhe ky lloj përjashtimi paraqet

shkelje të parimit kushtetues të mosdiskriminimit. Në fazën e hartimit dhe sponsorimit të këtij Ligji, në Prizren janë shfaqur shenjat e para të konflikteve fetare, për shkak të tendencës për t'iu dhënë pushtet publik bashkësive fetare dhe për shkak të privilegjimit të hapur të Kishës Ortodokse Serbe në raport me bashkësitë tjera fetare (Këshilli për Zbatim dhe Monitorim). Dilema legjitime në raport me ligj në momentin e miratimit të tij është se do të jetë bazë për urrejtje dhe konflikte më të ashpra fetare në Prizren.

Në emër të Koalicionit të OJQ-ve në Mbrojtje të Qendrës Historike të Prizrenit

Hajrulla Çeku, drejtor ekzekutiv i OJQ EC Ma Ndryshe
Info@ecmandryshe.org & 049-116-448